

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,
за *дисертационния труд* на **Николай Стефанов Гурбанов**,
докторант в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, Факултет „Музикален
фолклор и хореография“, Катедра „Теория на изкуствата“,
с научен ръководител: проф. д-р Костадин Михайлов Бураджиев на тема:
**СЮИТИТЕ НА КОСТА КОЛЕВ ЗА ОРКЕСТЪРА ОТ БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ
ИНСТРУМЕНТИ**
за присъждане образователна и научна степен „ДОКТОР“
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство,

Биографични данни

Николай Стефанов Гурбанов има завидна и богата биография, която ме впечатли и постави на правилното място фокуса на неговата докторска разработка. Възпитаник на АМТИИ, с много награди и огромна обществена дейност, той е един чудесен избор на академията, който в бъдеще ще може да предава своите знания и опит на следващи поколения студенти и професионалисти.¹

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на редовно заседание на катедра „Теория на изкуствата“ при факултет „Музикален фолклор и хореография“ на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – град Пловдив, състояло се на 07.07.2021. Съдържа общо 233 страници, които включват: увод, три основни глави², заключение, приноси на дисертационния

¹ Дипломира в ОКС „Магистър“, специалност „Дирижиране на народни състави“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – град Пловдив (2017) и веднага е поканен за хоноруван преподавател по дисциплините: „Дирижиране на народен хор от клавир“, „Дирижиране на народен оркестър от клавир“ и „Народно пеене“. През 2019 придобива нова професионална квалификация по специалност „Педагогика на обучението по музика“ – преподавател по народно пеене. От януари 2020 е щатен асистент по дирижиране на народен хор и дирижиране на народен оркестър към АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ и докторант към катедра „Теория на изкуствата“ при факултет „Музикален фолклор и хореография“. Учредител и Председател на Управителния съвет на сдружение „Български национален младежки фолклорен съюз“ (от 2012 до днес, <https://bnmfs.com/>); директор на Младежки фолклорен събор – град Калोфер (2013); директор на Национален музикално-фолклорен конкурс „Орфеево изворче“ – град Калофер (2015); директор на Национален фолклорен събор „Ботеви дни и нощи в Калофер“ – град Калофер (2016); директор на Национален музикално-фолклорен конкурс „Орфееви таланти“ – град Пловдив (2017-2020); директор на Национален литературен конкурс „С Йовков в сърцето“ – село Жеравна (2017); директор на Национален литературен конкурс „С Елин Пелин в сърцето“ – град Елин Пелин (2018); учредител и главен редактор на вестник „Народна мъдрост“ (2016); директор на Национален конкурс за музикално, танцово и изобразително изкуство „Орфееви таланти“ – град Пловдив (2021). Участва като член на жури в редица фолклорни конкурси („С песните на Стоян Радев“ – град Търговище; „Орфеево изворче“ – град Стара Загора; Международен фолклорен фестивал „Атлиманска огърлица“ – град Китен; Национален конкурс „Децата на България пеят, танцуват, рисуват“ – град Шумен; Национален конкурс „С песните на Георги Германов“ – град Варна и др.). **Спечелени награди:** „Награда за значителен принос в областта на културата“ от Министъра на културата – 2014); Носител на Приз „Златна палка“ от Национален конкурс за хорови дириженти – Шумен (2016); „Награда на публиката“ и „Трета награда“ на журито, от Национален конкурс „Нова българска музика 7/8“ – Чепеларе (2018). **Участва като изпълнител в албумите:** „Млада Добруджа“, МК „Милена рекърде“ (2006); „Ново начало“, МК „Родолубие“ (2009); „Феникс“, МК „Sunrise marinov“ (2012); „Наследство“, МК „Sunrise marinov“ (2016); „Моето пеещо бродилово“ самостоятелен албум на народния певец Костадин Михайлов, МК „Sunrise marinov“ (2018, автор на аранжиментите); „Обаяние“ (2019) на женски народен хор „БОРЯНА“ (диригент и продуцент) със състава има редица концерти и турне в Русия (2019). В периода **2016-2020** е **артист-солист в НФА „Българе“**. Публикува 7 доклада в сборниците на АМТИИ „Пролетни научни четения“ (2013-2019) и 4 доклада в други международни научни форуми като: „Наука, образование и иновации в областта на изкуството“ (2019) и „Културен семинар „НЕПОЗНАТИТЕ“ (2018) на АМТИИ, в Музикален логос – електронно научно списание (2020) и участва с доклад в Международна научна конференция „Народното творчество в съвременното културно пространство“ (2020) на Държавен музикално-педагогически институт „М. М. Ипполитова – Иванова“ в Москва, Русия. Има **отпечатана монография** „Минко Костадинов – майсторът на двугласната гайда“ (2013). **Автор и съставител** на „Народни песни с клавирен съпровод“ (2013) и „Песни за народен хор от съвременни автори“ (2015) издания на Български национален младежки фолклорен съюз и „Пиеси за народен оркестър“ (2016) издадени от АМТИИ – Пловдив в съвместно с проф. д-р Костадин Бураджиев. **Участва в 4 учебно-репертоарните пособия, издадени от АМТИИ – Пловдив** (2016-2019).

² **Увод. Глава първа:** 1.1. Личността и делото на Коста Колев. (1.1.1. Литературен обзор. 1.1.1.1. Източници на биографични данни. 1.1.1.2. Публикувани произведения. 1.1.1.3. Източници на данни за Ансамбъла за народни песни при Българското радио. 1.1.4. Източници, даващи информация и преценка за творческата дейност на Коста Колев. 1.1.2. Биографични данни за Коста Колев. 1.1.3. Личността и приносите на Коста Колев.) 1.2. Дейността на Коста Колев в

труд, 5 приложения, списък на научните публикации по темата на изследването и използвана литература (съдържаща 96 заглавия и 10 интернет източника).

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Обект на настоящото изследване са сюитите за оркестър от български народни инструменти на композитора Коста Колев като пресечната точка на три значими аспекта: оркестъра от народни инструменти, творчеството на композитора Коста Колев и жанра „сюита“. Личността и делото на Коста Колев. Произведенията на Колев са уникални художествени образци с новаторски подход в обработката на българската народна музика, с безспорни конструктивни решения, свързани с инструментите в народния оркестър. **Предмет** на изследването в настоящата разработка са композиционните похвати на Коста Колев в жанра „сюита“. Идеята да бъде проучен изследователският предмет върху сюитния жанр се обосновава в специално посветения на този проблем раздел във Втора и Трета глава от настоящия труд. Основна цел на изследването е да се извлече и систематизира информация за композиционните похвати при сюитите за оркестър от народни инструменти на Коста Колев. Поставени са следните **задачи**: 1). Да се издирят, съберат и систематизират партитури на произведения за оркестър от български народни инструменти в жанра „сюита“, създадени и аранжирани от Коста Колев. 2). Да се осъществи анализ на музикалните творби, като се прецизира терминологичен апарат, който да се прилага конкретно в аналитичния процес (съставен и поместен в началото на Втора глава). 3). Да се проучи историята, съвременното състояние и да се систематизират данни от различно естество (включително и биографични) отнасящи се до трите подобекта на изследването. 4). Да се реализират интервюта с изпълнители, композитори и диригенти, пряко или косвено свързани с творчеството на Коста Колев.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Мотив за избор на темата е творческият път на дисертанта, който е свързан максимално с народната музика в изпълнение на акордеон. Същността на темата е дълбочинно изследване на уникалното съчетание между автентичното състояние на българския фолклор и оригиналната

Ансамбъла за народни песни като част от историята на Оркестъра от народни инструменти в България. (1.2.1. Зараждане на Оркестъра от народни инструменти – кратък исторически преглед. 1.2.2. Ансамбълът за народни песни при Българското радио и Коста Колев.) 1.3. Жанрът „сюита“ и мястото на оркестровите сюити на Коста Колев в неговото творчество. (1.3.1. Основоположниците и техните последователи в създаване и утвърждаване жанра на обработената фолклорна музика за оркестър от народни инструменти. 1.3.2. Творческото наследство на Коста Колев – общ преглед. 1.3.3. Жанрът „сюита“ и мястото на оркестровите сюити в неговото творчество. 1.3.4. Класификация на сюитите според жанровата специфика на мелодичния материал.) **Глава втора:** 2.1. Методологични аспекти. Уточняване на терминологичния апарат. (2.1.1. Методология на изследването. 2.1.2. Теоретичен подход и терминология по отношение на оркестровата фактура. 2.1.3. Проблеми на структурния анализ и терминология на музикалната структура. 2.1.4. Теоретична база и терминология на хармоническите анали.) 2.2. Сюитите на Коста Колев от инструментално-танцов тип. (2.2.1. „Плевенска сюита“ – образец на синтезното мислене на Коста Колев. 2.2.2. „Хасковска сюита“ – иновативни подходи в оркестрацията и ладовата драматургия. 2.2.3. „Чирпанска сюита“: композиторски решения в творба за „Нова българска музика“. 2.2.4. Сюита „Старият Добрич“ – „добруджанската тройка“ и пъстрата картина на хетерогенната фактура. 2.2.5. „Шопска сюита“ – стихията на шопските танци и фолклорната вариантност. 2.2.6. „Пиринска сюита“: метроритмично и фактурно разнообразие в единството на оркестъра от тамбури.) 2.3. Заключение. **Глава трета:** 3.1. Обща характеристика. 3.2. Първа група инструментално-песенни сюити. (3.2.1. „Странджанска сюита“ върху песни от репертоара на Магда Пушкарова. 3.2.2. „Сюита от български народни мелодии“ – диалог между Пирин и Тракия. 3.2.3. Тракийски мелодии и ритми – от фолклорната вариантност към създаването на вариантни композиторски творби. 3.2.4. Сравнителен анализ на трите сюити и първи опит за обобщаване на композиторския стил на Коста Колев.) 3.3. Втора група инструментално-песенни сюити. (3.3.1. „Родопска сюита“ – песните на Бойка Присадова и древната красота на дорийския лад. 3.3.2. „Котленска сюита“ и емблематичните котленски певци Иван Кремов и Мария Лешкова. 3.3.3. „Пазарджишка сюита“: песни на Надка Караджова, обединени от обща тематика. 3.3.4. „Пазарджишка сюита“ (за солистка, хор и оркестър) – път към обогатяване на изпълнителския състав и оркестровия инструментариум. 3.3.5. Сюита „Буенек“ – обединителната сила на обредната функция в българския музикален фолклор. 3.3.6. Две сюити, представени с метода на слуховия анализ. 3.3.6.1. „Трънска сюита“. 3.3.6.2. „Добруджанска жътварска сюита“. 3.3.7. Заключение: поглед към инструментално-песенните сюити.) 3.4. Теоретичен модел на композиторския стил на Коста Колев в музиката за оркестър от народни инструменти. (3.4.1. Оркестровото мислене на Коста Колев. 3.4.2. Ролята на фактурата в изграждането на оркестровите творби. 3.4.3. Хармоничното мислене на Коста Колев. 3.4.4. Стуктурното мислене на Коста Колев.) **Заключение. Приноси на дисертационния труд. Литература и Приложения:** ПРИЛОЖЕНИЕ № 1. ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 Издания и други източници на информация за публикувани нотни произведения, част от творчеството на Коста Колев. ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 Ленти, магнетофонни плочи и аудиокасети, съдържащи частично или пълно участие на Коста Колев като аранжор, композитор, диригент или изпълнител на акордеон. ПРИЛОЖЕНИЕ № 4 ИНТЕРВЮТА, ПРОВЕДЕНИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗСЛЕДВАНЕТО. ПРИЛОЖЕНИЕ № 5 Факсимилета на титулни страници на ръкописи на партитури от Коста Колев.

творческа мисъл, породена от таланта, уменията, знанията и опита на Коста Колев. Тези основни качества описват един човек, който със своя талант и упоритост, усет и уважение към българската народна музика, става революционер в изграждането на оркестъра от народни инструменти в конструктивен и художествен аспект. Творчество на Коста Колев представлява фундамент, върху който поколения български композитори и аранжори „стъпват“ в създаването на свои произведения за оркестър от български народни инструменти (аранжирани на песни и инструментални мелодии, музика за танцови постановки, пиеси за оркестър от народни инструменти и ансамблова музика). Настоящият текст е подкрепен от г-жа Мария Лешкова – съпруга на Коста Колев. Заради ограничения, свързани с авторското право на непубликуваните творби, в дисертацията се дават само фрагменти от тях под формата на нотни примери. Реконструирането на цялостната картина на неговата дейност, както и достъпът до партитурите на сюитите, съхранени в по-голямата си част в ръкопис, изискват големи изследователски усилия, с които дисертантът отлично се е справил.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Дисертацията на Николай Гурбанов е сериозна, подредена, подробна и логична. Личи, както личното отношение на дисертанта, така и научния подход при работата му. Активно е приложена различна научна методология: **Анализ** – структурен, хармоничен, фактурен, оркестров, сравнителен. **Синтез** на всички нива на изследването – в синтезиране на информацията от различни източници, реконструиране на историческите факти, в етапните обобщения в теоретичните глави на разработката. **Класификация** при организирането на отделните обекти в групи по определени критерии. **Интервю** – за набиране на първична информация. Могат да бъдат цитирани следните съществени **изводи на Гурбанов**: Изследването потвърждава тезата за същественото място на сюитата като жанр в творчеството на Коста Колев за оркестър от народни инструменти. По-разгърнатата структура на творбите разкрива комплексното действие на качества и специфики, които композиторът е „отработил“ и утвърдил в по-малките си композиторски форми. Сюитата дава възможност за по-мощен израз на творческите търсения и драматургични виждания на композитора, за разнообразна оркестрова реализация с високо художествени функции и с представителен характер. Сюитата има обединяваща структура за различни песни или инструментални мелодии, които в съвместното си действие разкриват по-разностранно регионалните специфики. Жанрът на сюитата в творчеството на Коста Колев представя почти всички фолклорни области и региони на страната.

Коректност при цитирането

Николай Гурбанов е точен и коректен в своите цитирания. Използва за основа широка библиография (106 източника), върху която е изградил и доказал своята теза.

Приносите на дисертационния труд са следните

1. Проучена и систематизирана е достатъчна по обем информация за приносите на Коста Колев във всички основни сфери на неговата композиторска изява, както и в събирането, записването и популяризирането на българския музикален фолклор; за дейността му в Ансамбъла за народни песни към Българското радио като част от общата история на инструменталния народен (фолклорен) оркестър в България.
2. Създаден е теоретичен модел на композиционния стил на Коста Колев в музиката за оркестър от народни инструменти.
3. Изработен е терминологичен модел за анализ на творбите на Коста Колев, който е приложим към музиката за оркестър от народни инструменти и на други български композитори.
4. Издирени са песенните първоизточници и изпълнители на мелодиите, съдържащи се в сюитите от „инструментално-песенен“ тип в творчеството на Коста Колев.
5. Обоснована е приложената методология, интегрираща аналитичния и херменевтичния подходи като начин за изследване на авторска музика (като композиторско мислене) върху фолклорен материал.
6. Осъществени са интервюта с личности, свързани дълбоко професионално с Коста Колев. Интервютата, дадени цялостно в Приложение 4, са ценни за цялостния процес по създаването и утвърждаването на съвременните форми на битуване на обработения

български музикален фолклор.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд

Авторефератът отговаря на дисертацията и коректно предава характера на докторската работа.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Нямам лични впечатления от Николай Гурбанов. Мога само да го поздравя за чудесната работа (чиста, точна и подредена), за голямата активност – творческа и научна (публикации), както и учебни помагала и записи на материали, свързани с настоящата теза в по-широк аспект. Смятам, че АМТИИ ще спечели от бъдещата работа и развитие на г-н Гурбанов. Специално поздравявам и неговия научен ръководител.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът е активен и има достатъчно публикации върху темата:

Доклади от научни конференции, публикувани в сборници: 1) **Гурбанов**, Николай. Развитие на българския оркестър от народни инструменти от петдесетте години на двадесети век до наши дни. – В: Пролетни научни четения, 27–28 април 2018 г., Пловдив. Пловдив: АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 2018, с. 132–138. ISSN 1314-7005. 2) **Гурбанов**, Николай. Приносът на оркестъра от народни инструменти в еволюцията на българската народна музика. – В: Пролетни научни четения, 3–4 май 2019 г., Пловдив. Пловдив: АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, 2019, с. 234–239. ISSN 1314-7005. 3) **Гурбанов**, Николай. За строя на оркестъра от български народни инструменти. – В: Втора Международна научна конференция „Наука, образование и иновации в областта на изкуството“, 24–26 октомври 2019 година. Пловдив: АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, 2019, с. 361–370. ISBN 978-954-2963-56-1

Студия: **Гурбанов**, Николай. Сюитите за оркестър от български народни инструменти в творчеството на Коста Колев (с примери от „Плевенска сюита“ и „Пазарджишка сюита“). В: Музикален логос – електронно научно списание, м. май, 2020. ISSN 2534-8973

Мнения, препоръки и бележки

Нямам конкретни препоръки.

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Дейността на докторанта отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България. Дисертационният труд на **Николай Стефанов Гурбанов**, докторант в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, с научен ръководител: проф. д-р Костадин Бураджиев на тема: **СЮИТИТЕ НА КОСТА КОЛЕВ ЗА ОРКЕСТЪРА ОТ БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ИНСТРУМЕНТИ**, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, както публикациите му и творческите активности, смятам достатъчни, за да дам своята убедена положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Николай Гурбанов**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

05.09.2021, София

Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова